

Słowo wstępne

Oddajemy w ręce Czytelników najnowszy – piąty numer „Rocznika Ostrowskiego Towarzystwa Naukowego”. Jest to kolejny już numer tematyczny, zorganizowany tym razem wokół tematu: *Między lokalnym i globalnym*. Mamy nadzieję, że okaże się on interesujący dla szerokiego kręgu odbiorców, jako że wszyscy – co należy uznać za znak czasów – rozpięci jesteśmy między tym, co lokalne i tym, co globalne. Tożsamość współczesnego człowieka kształtuje się wszak za sprawą więzi z przestrzenią lokalną, z miejscem zamieszkania i rodzimą kulturą, a jednocześnie – choćby za sprawą mediów – wpływa na nią globalny wymiar kultury.

Tytułową parę pojęć i zjawisk możemy rozumieć w sposób „wąski”, jako określenie różnych aspektów procesów kulturowych i geopolitycznych zachodzących we współczesnym świecie, takich jak znoszenie granic międzypaństwowych, wzrost stopnia integracji europejskiej i globalizacji, a z drugiej strony nasilenie dążeń separatystycznych, wzrost nacjonalizmu i poczucia odrębności etniczno-kulturowej. Jest to zrozumiałą reakcją na powojenne dziesięciolecie izolacji i centralizacji politycznej, kulturowej i ekonomicznej w Europie Środkowo-Wschodniej. Współczesna Europa bez granic staje się równocześnie Europą regionów, kontakty między państwami zostają, tam gdzie to możliwe, zastąpione bezpośrednią współpracą międzyregionalną. Rodzi to wiele nowych wyzwań, które stają się przedmiotem naukowej i artystycznej refleksji.

Opozycję tego, co lokalne i tego, co globalne możemy także rozumieć w sposób „szeroki” i bardziej przenośny, widząc w niej wcielenie napięcia powstającego między konkretnym zjawiskiem a prawidłem, między fenomenami niepowtarzalnymi i reprezentatywnymi, między normą i odstępstwem, cechą ogólną oraz indywidualną. Interesujące są więc analizy konkretnych zjawisk, w obrębie których do tego rodzaju napięcia dochodzi. Mieszczą się tu zagadnienia dotyczące nauk humanistycznych i społecznych, ale także przyrodniczych i technicznych. Każda bowiem rzecz ma dwojaką naturę: składają się na nią te cechy, które decydują o przynależności do klasy zjawisk,

odsyłają do reguł i norm (ale jednocześnie reguły owe i normy kształtują), oraz właściwości niestandardowe, przesądzające o niepowtarzalności i niesystemowości tej rzeczy, o jej indywidualnym charakterze.

Temat jest więc bardzo pojemny i pozwala dotknąć różnych miejsc, które poświadczają dawne, uwarunkowane historią polityczną i współczesne zjawiska przenikania się kultury lokalnej/polskiej i globalnej/światowej. Daje to możliwość nader różnorodnego opisu takich zderzeń: z perspektywy historycznej, socjologicznej, obyczajowej, pedagogicznej, urbanistycznej, cywilizacyjnej, estetycznej, filozoficznej etc. Szczególnie cenne wydają się te teksty, które omawiają przebieg wymienionych procesów w odniesieniu do Wielkopolski i regionu ostrowskiego.

To bogactwo możliwych ujęć tematu bieżącego numeru „Rocznika” odzwierciedlają zamieszczone w nim teksty autorów reprezentujących różne dyscypliny nauk humanistycznych i społecznych. Zostały one zestawione zgodnie z pewnymi, łączącymi je właściwościami: są to artykuły literaturoznawcze (Kornelii Ćwiklak i Jana Galanta), teksty nawiązujące do kultury starożytnej (Juliusza Grzybowskiego, Krzysztofa Morty i Justyny Sprutty) oraz rozprawy z dziedziny nauk społecznych (pedagogika, politologia) i ekonomicznych (Marka Lewickiego, Józefa Pietrzaka i Piotra Lisa). Wymienione bloki tekstów zostały oddzielone zwięzłymi szkicami filozoficznymi Juliusza Grzybowskiego.

Kornelia Ćwiklak, Jan Galant